

אותו היום אלא שתק, הרי הנדר מקוים]. (22) **ואפילו** אם נתארסה ומת, וחזרה ונתארסה, **מאה פעמים** — **אביה ובעלה האחרון מפירין נדריה**.

ב. **שמע בעלה והפר לה, ולא הספיק האב לשמוע עד שמת הבעל**, והאשה נתארסה לבעל אחר —

חוזר האב, ומפר אף את חלקו של הבעל.

והיינו, שצריך האב להפר גם את חלק הבעל, מלבד מה שהוא צריך להפר את חלקו, למרות שכבר הפר הבעל את חלקו, כי היות ומת הבעל, בטלה הפרתו, וצריך האב לחזור ולהפר את חלק הבעל.

אמר רבי נתן על הדין השני: הן הן דברי בית שמאי.

אבל בית הלל אומרים: אין האב יכול להפר את חלקו של הבעל לבד, אלא צריך צירוף של הפרת הארוס האחרון.

ומבאר הגמרא, כמה נחלקו בית שמאי ובית הלל:

בית שמאי סברי: נדרים נמי, שנראו לארוס עא-ב

בחיי, ומת — **נתרוקנה רשות הארוס לאב**. כי היות ושמע הבעל את הנדר לפני מותו, והפר אותו, זוכה האב בחלקו של בעל, לאחר מיתתו.

ומכיון שכבר פירשנו לעיל שבית שמאי סוברים שהנדר כאילו נחלק לשניים, וכל

אחד [האב והבעל] **מיגז גיזו** חצי נדר, הרי בהפרת הבעל קודם מיתתו נסתלקה זכות הבעל מהפרת הנדר, כיון שכבר הפר את חלקו, ועל כן אין הארוס האחרון יכול לבוא במקומו של הראשון. ויכול האב להפר לבדו.

ובית הלל סברי, שאביה ובעלה האחרון מפירין נדריה.

וטעמם, כי הם סוברים שאין הנדר נחלק לשנים, והפרת האחד **לא מיגז גיזו** חצי נדר אלא מקליש את כל הנדר. ואין זה נחשב מעשה גמור בנדר אלא קלישות בעלמא.

ולכן, אין הבעל מאבד את זכותו בנדר לאחר שהפר אותו, ויכול הבעל האחרון לבוא במקומו של הבעל הראשון. ולכן מפירין האב ובעלה האחרון את נדריה.

ויש ראייה ממחלוקת זו לדברי שמואל.

כי מוכח, שבין לבית הלל ובין להיות שמאי, יכול הארוס האחרון להפר נדרים שנראו לארוס הראשון. וכל מחלוקתם, היא רק באופן שהארוס הראשון כבר הפר. שבזה סוברים בית שמאי כי לאחר הפרתו אבדה זכותו, ואי אפשר לארוס האחר לבוא במקומו.

אבל באופן שרק שמע הארוס הראשון את הנדר, ועדיין לא הפר אותו, לא איבד את זכותו (וכמו בדין הראשון), ויכול הארוס האחרון לבוא במקומו של הארוס הראשון, ולהפר את נדריה בצירוף עם האב.

היא שאם שמע הבעל את הנדר ולא הספיק להפר עד שמת ונתארסה לאחר אז יכול הארוס

22. פירוש זה הוא לפי פירוש הר"ן והרא"ש סובר שמה שכתוב בו ביום הכונה

איבעיא להו: אשה מאורסה שנדרה נדר, וגירשה ארוסה ביום ששמע את נדרה —

האם גירושין — **כשתיקה דמיא**, ונחשב הדבר כנדר אשר לא הופר ביום שמעו.

או גירושין — כהקמה דמיא!

כי בכך שגירש את אשתו ויודע שלאחר הגירושין שוב אינו יכול להפר לה, הרי זה כמי שהקים את הנדר, לפי שמעתה אין לו אפשרות להפר.

ומבאר הגמרא: **למאי נפקא מינא?** —

כגון שנדרה, ושמע בעלה הארוס, וגירשה, ואהדרה ביומיה — והחזירה בו ביום [והוא הדין אם נתארסה לארוס אחר בו ביום].

אי אמר מר גירושין כשתיקה דמי, ועדיין יש אפשרות להפר, **מצוי מיפר לה**, שהרי עדיין לא חלף יום שמעו.⁽²³⁾

ואי אמר מר כהקמה דמי, שוב לא מצוי מיפר לה. שהרי על ידי הגירושין נחשב הנדר כמקיים.

וכל השאלה היא בגירשה מן האירוסין, שאז יש בכוחו של הארוס השני להפר עם האב בנדרים קודמים. אבל משנישאת, ויצאה מרשותו של האב, אין בכוחו של הארוס השני להפר לבדו נדרים קודמים. ר"ן

ופשטיגן מברייטא:

תא שמע מהא דתניא: **אימתי אמרו חכמים עב-א במשנה** [לעיל ע א] **"מת הבעל — נתרוקנה רשותו של הבעל לאב"** —

בזמן שעדיין לא שמע הבעל קודם שמת, או ששמע והפר, או שמע ושתק ומת בו ביום.

ומביאה מכאן הגמרא ראייה לספק דידן:

ואי אמרת שגירושין כשתיקה דמו, ולא כקיום, **ליתני נמי בברייטא זו:** **או ששמע**

ובירושלמי כתוב שאם חלה הבעל ונשתתק, יכול להפר בעת שיבריא.

ואולי אפשר לחלק בין גירושין למחלה. בגירושין נחשב שתיקה המקיימת בכך שגירשה, שהרי לא הפר אלא גירש. אבל בנשתתק הרי רצה להפר, אלא שלא היה יכול, ולכן יכול להפר אף למחרת.

ולכאורה יש להקשות על דברי הירושלמי, הסובר ששתיקה בעל כרחו לא נקראת שתיקה, למה מפר הבעל את נדרי אשתו בשבת, כשמע אותם ביום השבת? והלא כל הטעם שאמרו חכמים שיכול להפר אפילו בשבת, הוא משום שאם לא יפר בשבת לא יוכל להפר אחרי שבת כיון שיחלוף יום שמעו. ואילו לדברי הירושלמי, ששתיקה בעל כרחו אינה נחשבת שתיקה, גם

האחרון להפר רק אם נתארסה לו בו ביום ששמע הבעל אבל אם נתארסה לו למחרת אינו יכול להפר כיון שארוס אחרון עומד במקומו של הראשון וזכות הראשון בטילה לאחר שחלף יום שמעו

23. אבל אם החזירה למחר הרי חלף יום שמעו ואינו יכול להפר.

והרא"ש מוכיח מכאן שאם חלה ונשתתק ביום שמעו, אינו יכול להפר למחר, אפילו ששתק בעל כרחו. דהרי בסוגייתנו כתוב שאם החזירה למחר אינו יכול להפר, אפילו שבמשך יום שמעו לא היה יכול להפר, כיון שגירשה. ויש ראייה ששתיקה בעל כרחו גם נחשבת שתיקה.